

Nr 200.

Av herr **Hægglom m. fl.**, *angående skattefrihet för föräldrars eller anhörigas kostnader för barns studier vid högre läroanstalter.*

Genom beslut av 1945 och 1946 års riksdagar har staten börjat anvisa stipendier åt studerande vid högre allmänna läroverk, realskolor m. fl. så kallade högre läroanstalter. Man torde kunna säga, att genom dessa beslut har staten liksom erkänt en skyldighet att träda stödande emellan för att bestrida viss del av kostnaderna för inhämtande av sådan av det allmänna bedriven eller kontrollerad utbildning, som går utöver den obligatoriska folkskolan. Såväl i budgeten för 1947/48 som för 1948/49 är anslaget för dessa stipendier upptaget till 8 miljoner kronor, varav högst 3 250 000 kronor må användas till behovsstipendier. I förhållande till de summor, som den årliga skolgången kostar för de högre läroanstalternas elever, är dock detta förhållandevis stora anslag relativt litet. Höstterminen 1946 fingo blott 14 % av gymnasieeleverna statliga stipendier.

Detta betyder att kostnaderna för ungdomens skolgång vid de högre läroanstalterna i främsta hand bestridas av föräldrar och anhöriga. Då statsstipendiernas tillkomst innebär ett erkännande av statens skyldighet att träda till med hjälp, då de anhörigas tillgångar äro otillräckliga, kan med fog hävdas att föräldrar, vilkas inkomster ligga så högt att de behovsprövade stipendierna ej kunna komma deras barn till godo, befria staten från en annars numera ofrånkomlig skyldighet att lämna bidrag. Detta anse vi borde motivera skattefrihet för dessa utlägg, som av föräldarna presteras till direkt utgiftsminskning för statskassan. Även ur andra synpunkter tala rätt och billighet för en sådan ordning.

Sådana bestämmelserna nu äro, utgå behovsstipendierna, som utdelas i förhållande till föräldrarnas beskattningsbara inkomst och förmögenhet enligt för varje år fastställda grunder, med oducerade belopp på 540 kronor endast när föräldrarna ha mycket låg inkomsttaxering. Även den gräns i fråga om beskattningsbar inkomst, som utgör maximum för erhållande av något som helst behovsstipendium, är så pass låg, att ett stort antal av dem, som befinna sig ovanför denna gräns, inte utan betydande svårigheter kunna bekosta sina barns skolgång vid högre läroanstalter. Särskilt om familjerna äro barnrika, räcka de ordinarie inkomsterna många gånger inte till för dessa kostnaders bestridande, utan extrainkomster måste skaffas genom förtjänster utöver det ordinarie arbetet. Detta innebär ett betydelsefullt problem för hela medelklassen såväl på landsbygd som i stad. Hur problemet måst lösas exemplifie-

ras av det hårda arbete för extraförtjänster, som måste presteras av lärare, präster, kontorsfolk och andra föräldrakategorier, för att barnens skolgång skall kunna klaras. Samtidigt ha åtskilliga till denna medelklass hörande kanske haft egna studieskulder att betala. För dessa personer inträder det välkända, men anmärkningsvärda förhållandet, att om de behöva anskaffa 1 000 kronor extra för att bekosta ett barns skolgång, måste de i verkligheten intjäna ett betydligt större belopp, därför att av den intjänade summan avgår en del till skatter. För 1 000 kronor, som gå åt, behöva allt efter vederbörandes inkomstklass anskaffas 1 200 à 1 400 kronor eller mera. Detta verkar obilligt. Särskilt för inkomsttagare närmast över maximigränsen för erhållande av behovsstipendium framstår detta tydligt vid jämförelse med närmast lägre inkomsttagares möjlighet att erhålla statsstipendium. Visserligen kan sägas, att skatt utgår för all inkomst ovanför det skattefria avdraget, men här är inkomstens användning känd, och denna användning betyder minskade utgifter för staten. Vi anse därför, att en utredning av under vilka former skattefrihet för kostnader för barns skolutbildning bör kunna erhållas är mycket väl motiverad.

Vi tro inte, att av oss föreslagen skattefrihet skall vara svår att infoga i skattelagarnas nuvarande bestämmelser. Redan nu förekommer bland allmänna avdragen på självdeklarationen ett dylikt, som benämnes periodiskt understöd, och närmast till hands ligger att infoga kostnader för barns skolgång vid högre läroanstalter bland under denna rubrik medgivna avdrag. Sedan gäller att bestämma med vilket belopp per barn årligt avdrag må ske. Därvid kan övervägas en mera frikostig linje, innebärande att skattefrihet medges för en total beräknad normalkostnad för ett barns skolgång i den skattskyldiges ort, minskad med eventuellt erhållet statsstipendium. Eller också kan väljas ett till de statliga behovsstipendierna anpassat skattefritt belopp, så att skattefrihet medges för ett belopp motsvarande högsta möjliga behovsstipendium, i förekommande fall minskat med tilldelat dylikt stipendium. Valet mellan dessa linjer bör givetvis göras med hänsyn tagen till inverkan på skatteintäkterna, vilken inverkan genom utredning bör fastställas. Verifiering av den skattskyldiges avdragsrätt torde vara en förhållandevis enkel sak genom intyg från vederbörande skola om antal barn och eventuella statsstipendier till dessa. I förhållande till övrig verifiering av deklara-tionsuppgifter, som nu påfordras, torde detta vara lätt ordnat.

Med stöd av vad ovan anförts hemställes,

att riksdagen hos Kungl. Maj:t ville begära utredning och förslag om skattefrihet för föräldrars eller anhörigas kostnader för barns studier vid högre läroanstalter.

Stockholm den 23 januari 1948.

Einar Hæggblom.

Greta Möller.

Albert Larsson.

Gust. Nilsson

Ragnar Sveningsson.

i Göingegården.